

NEURI DEIEZ

Ez,
ez bakarrik goizaro urdiñez,
goizero, euriz, uda astean,
lenengo erne erraiñu beroz
argia dizdiz biurtzean

Ez,
ez bakarrik lorategian
dardar, eguna jaiotean,
urrin samar areitz-buruak
kiribiltzen diran unean...

Ez,
ez bakarrik arrats-bideetan,
txorien ames kolorgean,
ez bakarrik epai osteko
zelaiaren oiuz luzean.

Bai,
baita gabaz izarrak ñirñir
gu ames gozoz agur tzean,
eta kaleko giza izarrak
inbidi biziz indartzean...

Bai,
baita ontzak jzua sartu
ta neskatzak arin eitean;
gau illunari deia bota
t'oiartzunik ez izatean.

Bai,
bai, sari nekez lortua iduri,
beti zaitut gogo barnean,
uso urruma baizen eztia,
neuri deiez, oroi ezean.

BERE ERESKIN-EKAIK

**(1933'an, Iparragirre'ren omenez
egiñiko Olerti jaira bialdua)**

Goizaro atsegintsu. Bere mende, alai,
mendi-maldan nenbillan ardi zurik zaintzen;
latziñak garo-pitxiz, egari jpar leuna,
zorianak altzoan samur nindun artzen.

Laba gori bai-litzan, sutan itxasoa...
Laster dau euzki jaunak ortz-sabaia gaindu;
bere argi kuskua bai-dau erregarri,
iges zoroan duaz iratxo ta kandu.

Giro ameskor artan gozaro nigarzan
biozkada bigunak, barren-suz jaiok;
argiz begi-niniak itsu bearrean,
egaz yoakidazan ames-usotxoak.

Basoaren ederra nedan atsegiñez...
Bertatik, ekantz barri, ta argi-izpi artean,
begitartera yatan arobi liraña
masusta gorri, ote, larren babesean.

Aizeño oiuz-zaleak ereskez etozan,
arobiz barru norbait ba-zegon abesle;
oin-ixil, belarriak adi, ara nintzan,
barrendan jarriz bere zinkurin-entzule.

* * *

«Gauan magala —iñoan— egunan sort-oe;
agur, Izar, neure lo-zaindar; bigunak,
agur, illargi eder, gautarren soroski;
betor argia naro, ma begist egunak.

Len berun izadia, orain odolezko.
Su-zirrara datorkit begietaraño,
jaieaz itxaso, leraz dospa euzki-sortze;
gorriak dagoz gaiñak osertz-barneraño.

Oi goi-maitagar!, zakidaz arnas-emoille;
urre-amesez orni nire irudimena,
maitari-lora pitxiz biotz nekatua;
gaur, ire garra bekit argirik onena.

Itzat, euzko Aberri, olerki liliak,
ari-ereskin joriz gotuts-jardunean
gora dagidan jre semeen izena,
abesmiña sor yat, ba, biotz-mamiñean.

Igandik at luzaro emon dot aldia,
begietan negarra, biotz-ortzi añuz;
beti gain ebilkidan oroi-itzalen
zauria ezin azal yonat ereskin-soiñuz.

Amesezko uri zear, erbestetu lokiz,
gaxo ta kupigarri nozu ibillia;
zelai, baratz, itxaso ta uriak ikusiz
jrato yatan ja edermin bizia.

Baiña i baizen ederrik, begiko Aberri,
ezton uri alairik, ezton ludin ezer;
biotzeko loratzen maitasun laztanez
goiz baten sortua az i, lzar aratz eder!

Ire sabela, Kutun, ezton antzua izan:
goi urdin uri zear euzkoen usiak
edonon aurki dodaz, oroigailu iduri,
izki atzin-eziñez an-or idatziak.

Oi, ene Euskalerra, bitxi kutsugea,
urrindik natorkizu, eresiz biotza;

mendi ontan didorot atsegin-abaro,
i az asaba zarren endaren baratza.

An, urrin dagerkidaz, argi-eun mez gaiñak,
Aralar eta Aizkorri menditzar maiteak,
Anboto sorgin-bilgo,. Gorbei adats legor,
euzko seme leialen siñes-jaboieak.

Oraindik urriñago, laiño zuripean
Zugatz donea dakust, irudi indarrez;
bere adar ezeak ta airen biltokiak
oro beteta dira gomutaki zarrez.

Ibar-zabaleran eta mendiño ertzetan
Maitagarriak daben antzez banatuak,
giro armiñez ardik abaroan letxe,
or-emenka dakustaz euzko etxetxuak.

Baso-egiak alai, urdiñez zelaiak,
larrak lurrun-jario, kanduz be-aldeak,
eguzki-estaiz gaiña, lilluragarrero,
ba-dozue zek ase gaur, ene asmenak.

Zer jazoten ete yat? Zek goibel jarri nau?...
Barruan sortu yataz taupada minduak.
Sakon alderantz erdel mintzoera dantzut;
aizean egoetan ereski galduak...

Zer da nik dantzudana? Uri buruetan,
[antxiñatik nazauan) erdera nagosi,
baiña urrin-leku ontan be iturri ondoak
gure mintzoaren etsai atzerri-elez josi?

Ai, ene euzkotarrak, gaizkiñak zarie!
Euskera ama gozua ainbeste iraindu?
Soiñeko zarpillekaz menditara jaurtiz
zeuen biotz-beroa Amari ukatu!...

Oiarrez dabil gaxo, alargun antzera,
«euskarriztat dabela besoan erio»;
samintasun zomorrok erraietan ozka,
ta adur txarreko belak urruma dagio.

Baiña ar artea, ene biotz, ez illundu.
Ara argiak dizdiz itxaso ertzean:
Berbizkunde egunaren jaiotza alaia;
ez zurbildu, biotza, pozaren jaiean.

Susper, arren, euzkotar lo-lezaratuok.
Illundi ortatik urten beingoz argitara.
Bularra azkar, biotza maitasun alez
so guztiok, irrikoi, garaitz egunera.

Zorion-izarragan begiak ezarri,
adi ortzira, gora biotz ta gogo!
Giro oroz bego loran anai-maitetasuna
ta ezpanetan beti geure mintzo gozo».

Amaira zan; eztantzut eresik geiago.
Barrun ixil-unea, ezeren ots бага;
zelai-gentza k, batez, gain-oial mea eda
ta ames eztitan, senik bako, eban laga.

Ordun neuk be barren norbait abeslari;
ozen, txindor-txinta lez, egistan durundu.
Olerkari leunaren intzira gozoak,
lei aberkoiak jori eustazan loratu.

Abes-aldi txoriak baso-gerizean,
eztiro dagi urak lats-arruan marmar;
ni, barriz, gaillur zear, oldozkor, amesti...
euskera, ele gozo, eztarrian dardar.

AMES UTSALA

Len luzakor ziñean,
orain laburra txit:
zure eztarri doiñua
joana dirudlt.

Zergaitik onen labur?
Ez al nozu maite?
Igaz, ona ziñala...
Oi!, lena izan zaite.

Itxaroa zendun len
begien ninian,
ez zenduan atzenik
itzen jardunian.

Zergaitik aldaketa au?
Len poz atsegiña,
gaur biotzaren barru
ezpata samiña.

Eguzkia beerantza...
Bertan murgildu nai?
Ez, etzaite murgildu.
Zakit izpi alai.

Iratxo itzalak dardar
ingurun dituzu,
antsiaz garrasika
zokoz zoko izutsu.

Dana ustelazi oi dau
aldi ibilliak:
uda lena, naiz biotz
ernemin joriak.